

A M B A S A D A
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NA UKRAINIE
WYDZIAŁ EKONOMICZNY
01034 Kijów, ul. Jarosławiw Wał 12
tel: (044) 230.07.71, 230.07.78; fax: (044) 270.63.36

HANDEL ZAGRANICZNY UKRAINY W I PÓŁROCZU 2009 R.¹

Wyniki handlu zagranicznego Ukrainy w I półroczu 2009 roku przedstawiają się następująco:

	I-VI 2009 r. mln USD	I-VI 2008 r. mln USD	2009/2008, %
Eksport towarów	17.330,0	32.587,6	53,2
Import towarów	19.773,7	42.424,2	46,6
Saldo obrotów towarowych	-2.443,7	- 9.836,6	
Eksport usług	4.294,0	5.723,6	75,0
Import usług	2.322,0	2.955,7	78,6
Saldo obrotów usługami	1.972,0	2.767,9	
Eksport towarów i usług	21.624,0	38.311,2	56,4
Import towarów i usług	22.095,7	45.379,9	48,7
Saldo	-471,7	-7.068,7	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy

W strukturze handlu zagranicznego Ukrainy w porównaniu do I półrocza 2008 r. zmniejszył się udział towarów, zarówno w eksporcie (z 85% do 80%) jak i w imporcie (z 93,5% do 89,5%). Najniższe obroty ukraińskiego handlu zagranicznego (towarowego) w ujęciu miesięcznym odnotowano w styczniu, kiedy wartość ukraińskiego eksportu wyniosła 2,4 mld USD a importu – 2,0 mld USD (był to jedyny miesiąc w którym wystąpiła nadwyżka eksportu nad importem). Najwyższe obroty towarowe zarejestrowano w marcu (wielkość eksportu w tym miesiącu - 3,2 mld USD a importu – 3,9 mld USD). Największą wartość deficytu w ujęciu miesięcznym odnotowano w lutym (-1,1 mld USD). W wyniku szybszego spadku tempa importu towarów deficyt handlu towarowego Ukrainy w całym I półroczu 2009 r. wyniósł 2,4 mld USD i był czterokrotnie niższy niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Dodatkowo saldo w handlu usługami niemalże zrównoważyło deficyt obrotów towarowych, dzięki czemu poprawie uległa sytuacja na rachunku bieżącym bilansu płatniczego. Według danych Narodowego Banku Ukrainy deficyt na rachunku obrotów bieżących na dzień 30 czerwca 2009 r. wyniósł 863 mln USD (w analogicznym okresie roku ubiegłego – 7 mld USD).

Państwa WNP pozostały największym odbiorcą ukraińskich towarów, z udziałem 34,7% w eksporcie Ukrainy (w I półroczu 2008 r. wskaźnik ten był wyższy o 1 punkt procentowy). Wyraźnie wzrósł udział państw azjatyckich, do których trafiło prawie 31% ukraińskich dostaw (23% w analogicznym okresie 2008 r.) - głównie dzięki dwuipółkrotnemu zwiększeniu dostaw do Chin i dwukrotnemu do Indii; odnotować należy również prawie trzykrotny wzrost wartości eksportu do Libanu. Na 3 wymienione wyżej kraje azjatyckie oraz

¹ Na podstawie danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy.

Turcję, Syrię i Iran przypadło ponad 18,5% całego ukraińskiego eksportu. Udział państw UE w ukraińskim eksporcie zmniejszył się z 26,4% do 22,8%. Eksport do krajów Ameryk był pięciokrotnie niższy niż w I półroczu 2008, eksport do krajów europejskich, podobnie jak do krajów WNP, zmniejszył się o połowę, najmniej ucierpiały dostawy do krajów azjatyckich – spadek o niespełna 30%. Największym odbiorcą ukraińskich towarów pozostaje Rosja, dokąd trafiło 20% ukraińskiego eksportu (w I półroczu 2008 r. - 24,1%). Drugie miejsce na liście największych importerów towarów z Ukrainy ponownie zajęła Turcja (przy spadku udziału z 7,7% do 5,5%), na trzecie miejsce awansowały Chiny (wzrost udziału z 1% do 4,7%) a na czwarte Kazachstan – eksport do którego utrzymany został na ubiegłorocznym poziomie (w efekcie wzrost udziału z 2,7% do 4,5%). Kolejne miejsca zajęły w tym zestawieniu w omawianym okresie: Białoruś (z niezmiennym udziałem - 3,2%), Włochy i Indie (po 3%). Polska, która rok wcześniej z udziałem 3,4% zajmowała na tej liście 4 miejsce – spadła na miejsce 10 z udziałem 2,7%. Wśród głównych partnerów handlowych Ukrainy największy spadek dostaw dotyczył eksportu do Włoch (-63,3%), Turcji (-61,9%), Polski (-58,6%), Federacji Rosyjskiej (-56%), Białorusi (-48,2%) i Niemiec (-47,7%). Odnotować należy aż dwunastokrotny spadek ukraińskiego eksportu do USA. Stosunkowo niewielki był natomiast spadek eksportu do Egiptu, Syrii i Iranu.

W strukturze geograficznej ukraińskiego importu państwa WNP utrzymały dominującą pozycję z udziałem 43,8% (w I półroczu ub.r. – 41,6%) - wartość dostaw z tego kierunku była jednak o połowę niższa niż w analogicznym okresie 2008 r. Udział krajów UE w eksporcie na Ukrainę pozostał niezmienny - 33,5% (spadek importu z krajów europejskich wyniósł 52,6%). Kraje azjatyckie odnotowały prawie trzykrotny spadek eksportu towarów na Ukrainę, w efekcie ich udział wyniósł 13,6% (rok wcześniej – 17%). Ponadprzeciętny spadek dostaw z Rosji (o ponad 58%) spowodował zmniejszenie jej udziału w ukraińskim imporcie do 21,5% (wobec 24,2% w I połowie ub.r.), jednak mimo to FR pozostała największym dostawcą towarów na Ukrainę. Kolejne miejsca na liście największych eksporterów na rynek ukraiński zajęły Niemcy – 8,5% (spadek dostaw o 52% w porównaniu do I połowy 2008 r.), Uzbekistan – 8,1% (to jedyny kraj który odnotował wzrost - i to dwukrotny - eksportu na Ukrainę), Kazachstan – 6,9% (niewielki spadek dostaw o 14%), Chiny – 5,5% (spadek dostaw o 57%), Polska – 4,9% (spadek dostaw o 55,5%, udział Polski w dostawach na Ukrainę zmniejszył się o 0,2 p.p.) i Turkmenistan – 3,5% (podobnie jak Japonia i Korea Płd. odnotował rekordowy - pięciokrotny spadek wielkości dostaw). Strukturę geograficzną ukraińskiego handlu zagranicznego przedstawia załącznik nr 1.

W wyniku spadku eksportu wyrobów metalurgicznych o 60% - udział produkcji metalurgicznej w strukturze towarowej ukraińskiego eksportu zmniejszył się z 45% do 33,7% (udział eksportu żelaza i stali w I połowie 2009 r. stanowił 26,6% całego ukraińskiego eksportu, podczas gdy rok wcześniej – ponad 38%). Dwukrotny wzrost udziału artykułów rolno-spożywczych (sekcje I-IV stanowiły w I połowie 2009 r. 24% eksportu z Ukrainy, podczas gdy rok wcześniej – 11,6%) jest natomiast efektem zwiększenia sprzedaży za granicę produkcji roślinnej, przede wszystkim zbóż (wzrost eksportu o ponad 60%, wartość sprzedanych zbóż – 1,6 mld USD) i nasion roślin oleistych oraz stosunkowo niewielkiego spadku sprzedaży tłuszczu i olei pochodzenia roślinnego i zwierzęcego (o 10%). Kolejne miejsce z niezmiennym udziałem (16,2% całości eksportu) zajmują wyroby przemysłu elektromaszynowego – w tej grupie spadek koniunktury najsilniej dotknął eksporterów lokomotyw i pojazdów szynowych (czterokrotny spadek sprzedaży) oraz samochodów (trzykrotny spadek). Ponadprzeciętny spadek sprzedaży (o 56%) produktów mineralnych spowodował zmniejszenie ich udziału w ukraińskim eksporcie z 10,2% do 8,4% (w tej grupie największy spadek eksportu dotyczył surowców energetycznych). Taki sam spadek sprzedaży

za granicę odnotował przemysł chemiczny (którego udział w eksporcie zmniejszył się z 10% do niespełna 8%).

Po stronie importu udział produktów mineralnych zwiększył się z 31% do ponad 35% - najważniejszą pozycją ukraińskiego importu w pierwszych 6 miesiącach br. były surowce energetyczne, których udział w dostawach wzrósł z 28% do 33,1%. Choć podawana przez PKSU wartość importowanego gazu ziemnego w pierwszym półroczu 2009 r. (4,16 mld USD) jest niższa od ubiegłorocznej (5,08 mld USD) to udział tej pozycji w imporcie wzrósł z 12% do 21%. Na drugie miejsce spadły wyroby przemysłu elektromaszynowego, których udział w imporcie zmniejszył się z 30% do 17,9%. W tej grupie dekonstrukcja i protekcyjnistyczne działania rządu wpłynęły na spadek importu samochodów o 84%, w efekcie udział samochodów w ukraińskim imporcie zmniejszył się z 13,8% w I połowie ub.r. do 4,7%. Wzrósł natomiast udział produktów chemicznych, tworzyw sztucznych i wyrobów gumowych w imporcie (z 13% do 17%) – najmniejszy spadek importu odnotowano w pozycjach: farmaceutyki (których udział w imporcie wzrósł z 2,5% do 4,4%) i środki czystości. Dzięki stosunkowo niewielkiej dynamice spadku importu w sekcjach II-IV oraz wzrostowi importu produktów pochodzenia zwierzęcego, udział artykułów rolno-spożywczych w dostawach na Ukrainę zwiększył się z 6,7% do 11,5%. Wzrost wartości importowanego mięsa i produktów mięsnych w porównaniu do I połowy 2008 r. wyniósł 56% (w efekcie udział tej pozycji stanowił 1,5% całości ukraińskiego importu w I połowie br.). Trzykrotny spadek wartości importowanego żelaza i stali wpłynął na zmniejszenie udziału sekcji XV (metale i wyroby hutnicze) w ukraińskim imporcie z 7,3% do 5,8%. Szczegółową strukturę towarową ukraińskiego handlu zagranicznego przedstawia załącznik nr 2.

W strukturze regionalnej ukraińskiego eksportu w I połowie 2009 r. na 1 miejscu uplasował się obwód doniecki (24,1% ukraińskiego eksportu), pomimo czterdziestoprocentowego spadku sprzedaży zagranicę z tego regionu. Z miejsca 4 na 2 przesunęło się m. Kijów (17,2% ukraińskiego eksportu), któremu, jako jedynemu, udało się utrzymać wartość dostaw zagranicę na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego (spadek o 4,5%). Ubiegłoroczny lider - obwód dniepropietrowski, odnotował spadek sprzedaży o prawie 70% i znalazł się na 3 miejscu (z tego regionu pochodziło w I półroczu 2009 r. 13,1% eksportu). Największy, osiemdziesięcioprocentowy spadek eksportu przypadł na obwód ługański. W efekcie na cztery uprzemysłowione obwody wschodniej Ukrainy: dniepropietrowski, doniecki, ługański i zaporoski przypadło 48% ukraińskiego eksportu, podczas gdy w I półroczu 2008 r. wskaźnik ten wynosił 62%. Cztery ww. regiony odnotowały również blisko siedemdziesięcioprocentowy spadek importu. Spadek importu do Kijowa był natomiast niższy od przeciętnej – w efekcie na stolicę Ukrainy przypadło ponad 48% dostaw towarów z zagranicy.

Podsumowanie

Główne tendencje w ukraińskim handlu zagranicznym w I połowie 2009 r. to:

- 1) Bardzo wysokie i rosnące tempo spadku obrotów handlowych – w przypadku eksportu od -33,5% w styczniu do -46,8% w okresie styczeń-czerwiec (w porównaniu do analogicznych okresów roku ubiegłego), w przypadku importu od -47,5% w okresie styczeń-luty do -53,4% w całym I półroczu 2009 r. Poza związaną ze światowym kryzysem dekonstrukcją na rynkach międzynarodowych (spadek popytu na ukraińskie surowce) i spadkiem popytu wewnętrznego, wpływ na wyniki handlu zagranicznego Ukrainy w omawianym okresie miała ponad pięćdziesięcioprocentowa deprecjacja hrywny w stosunku do dolara, w którym rejestrowane są obroty HZ (powodująca z

jednej strony podrożenie importu oraz obniżenie wyceny w dolarach produkcji eksportowanej).

- 2) Zdecydowana poprawa sytuacji na rachunku obrotów bieżących bilansu płatniczego – w efekcie szybszego spadku importu niż eksportu towarów. Ujemne saldo w obrotach towarowych był czterokrotnie niższe niż w I połowie 2008 r. i od lutego br. (w którym odnotowano najwyższy miesięczny deficyt) do czerwca wykazywało tendencję spadkową (od -1,1 mld USD do 173 mln USD). Nadwyżka w handlu usługami (2 mld w I połowie br.) niemalże zrównoważyła stan bilansu handlowego Ukrainy w omawianym okresie. Zrównoważenie obrotów handlowych nastąpiło przede wszystkim w efekcie dewaluacji hrywny. Stosowane ponadto instrumenty protekcyjnistyczne - ponadwymiarowe stawki celne na import wybranych artykułów, dodatkowo ograniczyły import, jednak nie były one niezbędne dla zrównoważenia bilansu płatniczego kraju. Wykorzystano je z uwagi na okres przedwyborczy, w rezultacie silnego oddziaływania lobby krajowych producentów w parlamencie. Można spodziewać się, że kolejne rozwiązania „antykryzysowe” ograniczające import będą nadal forsowane.
- 3) W strukturze geograficznej – w warunkach światowego kryzysu najmniej ucierpiał ukraiński eksport do Azji, a dzięki zwiększeniu sprzedaży w najważniejszych jego pozycjach na rynek chiński (metale żelazne i stal) i indyjski (oleje i nawozy) ogólny wolumen eksportu do krajów azjatyckich był niewiele niższy niż do krajów WNP. Spadek dostaw na Ukrainę w największym stopniu dotyczył państw, w eksporcie których dominowała produkcja motoryzacyjna: Japonii, Korei Płd., Słowacji, częściowo także Polski, a także Turkmenistanu, który przestał być w bieżącym roku (zastąpiony w tej roli przez Uzbekistan) największym dostawcą gazu. Spadek polskiego eksportu na Ukrainę (-55,5%) był zbliżony do wartości odnotowanej przez UE-27 (-52,6%) oraz największych eksporterów na ten rynek: Rosję (-58,6%), Niemcy (-51,6%) i Chiny (-56,9%).
- 4) W strukturze towarowej najważniejsze tendencje to ponadprzeciętny spadek eksportu żelaza i stali, środków transportu (głównie kolejowego) oraz zwiększenie sprzedaży zbóż i dwukrotny wzrost udziału artykułów rolno-spożywczych w dostawach ogółem. Po stronie importu – znaczący wzrost udziału gazu ziemnego oraz sześciokrotny spadek wartości sprowadzonych samochodów.

Opracował: Artur Tarasewicz, Wydział Ekonomiczny, Ambasada RP w Kijowie

Struktura geograficzna handlu zagranicznego (towarowego) Ukrainy w I połowie 2009 r.

Region	EKSPORT			IMPORT		
	Wartość w mln USD	w % w stosunku do I poł. 2008	Udział % w całym eksporcie	Wartość w mln USD	w % w stosunku do I poł. 2008	Udział % w całym imporcie
Ogółem	17.330,0	53,2	100,0	19.773,7	46,6	100,0
kraje WNP	6.014,0	51,6	34,7	8.665,3	49,1	43,8
Europa (bez WNP)	4.300,9	46,2	24,8	7.036,1	47,4	35,6
w tym UE 27	3.958,9	46,0	22,8	6.630,9	47,4	33,5
Azja	5.320,2	71,4	30,7	2.697,6	37,5	13,6
Ameryka	459,1	19,6	2,6	1.017,7	56,2	5,1
Afryka	1.205,8	67,1	7,0	288,4	41,4	1,5
Australia i Oceania	9,9	49,4	0,0	67,1	30,3	0,0

Czołowi odbiorcy ukraińskich towarów w I połowie 2009 r.

Państwo	Wartość w mln USD	w % w stosunku do I poł. 2008	Udział % w całym eksporcie
Rosja	3.467,9	44,0	20,0
Turcja	955,4	38,1	5,5
Chiny	814,8	248,7	4,7
Kazachstan	785,6	96,2	4,5
Białoruś	546,9	51,8	3,2
Włochy	526,8	36,7	3,0
Indie	517,8	199,2	3,0
Niemcy	507,0	52,3	2,9
Egipt	491,0	75,2	2,8
Polska	464,6	41,4	2,7
Syria	374,4	70,6	2,2
Węgry	313,8	43,5	1,8

Główni dostawcy towarów na Ukrainę w I połowie 2009 r.

Państwo	Wartość w mln USD	w % w stosunku do I poł. 2008	Udział % w całym imporcie
Rosja	4.257,1	41,4	21,5
Niemcy	1.682,6	48,4	8,5
Uzbekistan	1.603,8	196,0	8,1
Kazachstan	1.374,0	86,4	6,9
Chiny	1.096,5	43,1	5,5
Polska	968,3	44,5	4,9
Turkmenistan	697,6	21,2	3,5
Białoruś	642,2	43,8	3,3
Stany Zjednoczone	634,8	53,6	3,2
Włochy	507,7	45,3	2,6
Francja	426,2	51,4	2,2
Turcja	423,0	45,5	2,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy

Struktura towarowa handlu zagranicznego Ukrainy w I połowie 2009 r.

	Eksport			Import		
	mln USD	w % w stosunku do I poł. 2008	udział %	mln USD	w % w stosunku do I poł. 2008	udział %
Łącznie	17330,0	53,2	100	19773,7	46,6	100
I. Żywe zwierzęta, towary pochodzenia zwierzęcego	237,5	54,5	1,4	618,2	104,2	3,1
02 mięso i produkty mięsne	30,2	71,2	0,2	294,7	155,9	1,5
II. Produkty pochodzenia roślinnego	2151,0	165,2	12,4	653,5	83,4	3,3
10 zboża i kultury zbożowe	1637,1	160,6	9,4	76,2	65,5	0,4
III. Tłuszcze i oleje zwierzęce i roślinne	855,2	89,9	4,9	138,5	44,0	0,7
IV. Gotowe produkty spożywcze	911,3	77,1	5,3	869,7	70,2	4,4
Artykuły rolno-spożywcze (I-IV)	4155,0		24,0	2279,9		11,5
V. Produkty mineralne	1458,0	43,9	8,4	6976,5	53,0	35,3
w tym:						
27 surowce energetyczne	737,7	36,5	4,3	6540,7	55,0	33,1
w tym:						
węgiel kamienny	149,0	61,3	0,9	302,4	28,4	1,5
ropa naftowa (z uwzględnieniem kondensatu gazowego)	2,4	45,6	0,0	1060,4	42,7	5,4
gaz ziemny	1,2	145,7	0,0	4155,2	81,8	21,0
VI. Wyroby przemysłu chemicznego i przemysłów pokrewnych	1134,3	43,7	6,5	2271,3	67,7	11,5
VII. Polimery, plastiki, guma i kauczuk	243,2	42,7	1,4	1078,5	50,4	5,5
Artykuły chemiczne (VI-VII)	1377,5		7,9	3349,8		17,0
IX. Drewno i wyroby z drewna	308,1	69,1	1,8	112,1	41,8	0,6
X. Wyroby celulozowo-papiernicze	369,2	84,4	2,1	576,0	64,3	2,9
Wyroby drzewno-papiernicze (IX-X)	677,3		3,9	688,1		3,5
VIII. Skóry i futra oraz wyroby z nich	79,9	38,2	0,5	58,1	50,4	0,3
XI. Tekstylia	325,9	64,0	1,9	642,6	62,7	3,2
XII. Obuwie, nakrycia głowy, parasole	70,0	75,6	0,4	149,6	57,3	0,8
Wyroby przemysłu lekkiego (VIII, XI-XII)	475,8		2,8	850,3		4,3

	Eksport			Import		
	mln USD	w % w stosunku do I poł. 2008	udział %	mln USD	w % w stosunku do I poł. 2008	udział %
XIII. Wyroby z kamienia, gipsu, cementu, ceramiki, szkła	122,2	55,5	0,7	237,0	39,5	1,2
XIV. Kamienie szlachetne i drogocenne metale; wyroby z nich	28,8	31,6	0,2	108,7	18,8	0,5
XV. Metale i wyroby z nich						
w tym:	5842,1	39,9	33,7	1137,0	36,8	5,8
72 żelazo i stal	4616,5	37,3	26,6	479,4	29,3	2,4
73 wyroby z żelaza i stali	961,4	57,6	5,5	256,6	40,6	1,3
XVI. Maszyny i urządzenia w tym:	2077,0	68,1	12,0	2504,2	38,9	12,7
84 kotły, maszyny, aparaty, urządzenia mechaniczne	1173,3	70,7	6,8	1698,4	36,5	8,6
85 elektryczne maszyny i urządzenia	903,7	64,9	5,2	805,8	45,1	4,1
XVII. Środki transportu w tym:	733,4	35,3	4,2	1031,0	16,4	5,2
86 pojazdy szynowe	336,6	26,5	1,9	41,8	10,6	0,2
87 pojazdy kołowe	208,1	32,5	1,2	937,7	16,0	4,7
Wyroby przemysłu elektromaszynowego (XVI-XVII)	2810,4		16,2	3535,2		17,9
XVIII. Urządzenia optyczne i precyzyjne	114,3	102,4	0,7	278,9	52,3	1,4
Pozostałe towary i wyroby	143,2		0,9	120,8		0,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy